



KUVATAIDE

**Perusopetuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet
ja perusopetuksen tuntijako – työryhmä**

Mikko Hartikainen

18.11.2009



Kuvataide oppiaineena perusopetuksessa

- **Visuaalista kulttuurikasvatusta**
- **Osa-alueet:**
kuvataide, muotoilu, arkkitehtuuri, esineympäristö, rakennettu ympäristö ja visuaalinen media
- **Taide ja kulttuuri inhimillisen olemassaolon itseisarvoisia ja välttämättömiä perusasioita**



Kuvataide yleissivistyksen kokonaisuudessa

Kulttuurinen lukutaito:

- Henkilökohtainen suhde taiteeseen ja visuaaliseen kulttuuriin
- Kokonaisvaltaisessa kasvussa itseilmaisun tarve keskeistä
- Visuaalisen ympäristön tuntemus on osa kulttuurista ymmärrystä
 - omat ja vieraat kulttuurit
- Ilmaisun lähtökohtina ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset

Tekijäksi kasvaminen:

- Kulttuurin työvälineiden käyttö, muuntelu ja laajentaminen
- Itse tekeminen: ajatuksille muoto, aineettomasta konkreettinen



Kuvataide yleissivistyksen kokonaisuudessa

Kokemuksellinen tieto:

- Ilmaisun taitojen ja arviointikyvyn kehittymistä
- Kehollisuuteen perustuvaa kokemuksellista tiedonhankintaa: kuva, ääni, liike ja sana erilaisia tiedonhankinnan tapoja

Visuaalinen media:

- Elämme nähdyksi tulemisen aikakautta - filosofi Zygmunt Bauman
- Kulttuuri läpeensä visualisoitunut ja medioitunut
- Uudenlaiset keinot ilmaisulle ja identiteetin työstämiselle
- Visuaalisen median luova tekijä >>> ymmärtäminen ja analysointi
- Oppilaan aktiivinen, uutta luova ja kriittinen suhde kulttuuriin



Kuvataide yleissivistyksen kokonaisuudessa

Ympäristösuhde:

- Ympäristön, arkkitehtuurin ja muotoilun kielen ymmärryksen kehittäminen
- Ympäristön tarkastelu suhteessa itseen, omiin kokemuksiin ja arvostukseen sekä osana kulttuurin kerrostumia.
- Ympäristön esteettisiin arvoihin otetaan kantaa
- Syvälinen kosketus kulttuureihin, jotka itselle vieraita: eri kulttuuripiireissä ja eri aikakausina tehty taide ja visuaalinen kulttuuri



Kuvataiteen tuntimäärän kehittyminen peruskoulun olemassaolon aikana

Tuntijaon vuosi/luokka	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Yhteensä
1970										
kaikille yhteinen	1	1	2	2	2	2	0,5	0,5	-	11
valinnaisaine	-	-	-	-	-	-	2-3	2-3	2-3	
valinnaisaineet yhteensä	-	-	-	-	-	-	4-6	4-9	4-9	
1985										
kaikille yhteinen	1-2	1-2	1-4	1-4	1-4	1-4	2	0-1	0-1	8-24
valinnainen kuvataide	-	-	-	-	-	-	-	2-3	1-3	3-6
1994										
kaikille yhteinen	6-						2 -			vähintään 8
valinnaisaineet yhteensä	-						enintään 20			enintään 20
2001										
kaikille yhteinen	vähintään 4					vähintään 4				vähintään 8
valinnaisaineet yhteensä	vähintään 13									vähintään 13
*keskimääräinen osuus kaikille yhteisestä kuvataiteen vuosiviikkotuntimäärästä ala- ja yläkoulussa	Alakoulu: 84,4 %					Yläkoulu: 15,6 %				
Kuvataiteen vähimmäisvuosiviikkotuntimäärän (8 vvt) osuus yhteisenä opetettavien oppiaineiden yhteenlasketusta vähimmäisvuosiviikkotuntimäärästä perusopetuksen aikana (222 vvt) vuoden 2001 tuntijaon mukaan										3,6 %



Kuvataiteen kaikille yhteisenä oppiaineena annettu opetus

- Opetus annetaan lähes kokonaisuudessaan vuosiluokilla 1-6 (84,4 % vuosiluokilla 1-6 ja 15,6 % vuosiluokilla 7-9)
- 7-9 kaikille yhteisen kuvataiteen opetuksen vuosiviikkotuntimäärä oli keskimäärin 2 vvt (yleensä vain 7 luokalla)
- Vuosiluokilla 8-9 kuvataiteen opetus on pääsääntöisesti valinnaisena aineena annettavan opetuksen varassa
- Yhteisen opetusajan (12 vvt) suurin keskimääräinen osuus on kuvataiteessa (4,2-4,8 vvt)



Opetushallituksen ja Hämeenlinnan kaupungin yhteinen opetussuunnitelmaprosessi

- Opettajat toivoivat, että tuntijako mahdollistaisi kuvataiteen kaikille yhteisen opetuksen päättövaiheessa
- Kuvataiteen opetustuntien määrää pidettiin liian vähäisenä
- Päätötodistuksen arvosanan määräytyminen 7. vuosiluokan päättyessä koettiin epäkohtana: hyvinvoinnin, oikeudenmukaisuuden ja jatko-opintojen näkökulmat
- Perusteita toivottiin kehitettävän nykyistä enemmän tavoitteita linjaaviksi, vähemmän sisältöjä painottaviksi



Kansainvälinen tarkastelu

- Suomalaisen taidekasvatuksen vahvuuksia mm. korkeatasoinen opettajienkoulutus, opetussuunnitelmat, uuden teknologian käyttö, yhteistyön kulttuuritoimijoiden kanssa ja erilaiset taidekasvatusprojektit (Unesco, Bamford 2006)
- Kuvataide kuuluu pakollisena oppiaineena opetussuunnitelmiin jokaisessa tutkimukseen osallistuneessa maassa
EU:n koulutustiedon verkoston Eurydicen selvitys:
Arts and cultural education at school in Europe, 2009



Kuvataiteen merkityksestä ja asemasta käyty yhteiskunnallinen keskustelu

- Merkitys hyvinvoinnille ja terveydelle noussut vahvasti esille tutkimuksissa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa
- Kuvataideopetuksen tehtäväksi nähdään kriittisyyteen ohjaaminen lähtökohtana oppilaan arki ja elämismaailma
- Visuaalisuuden merkitys eri kulttuureissa:
Kuvataide monikulttuurisuutta vahvistavana toimintana
- Kuvataideopetus ennen kaikkea kulttuuri- ja identiteetti-
kasvatusta
- Viesti: kuvataidetta kaikille yhteisenä oppiaineena
läpi perusopetuksen



Muut näkökohdat

- Kulttuurituotanto luovan talouden keskeinen menestystekijä kansallisen kilpailukyvyn parantamisessa
- Kulttuuriosaamisen tarve on kasvanut
- Taiteellinen toiminta voi ehkäistä syrjäytymistä, tukea erilaisuutta ja lisätä hyvinvointia
- Taidekasvatus voi parantaa muun oppimisen edellytyksiä
- Kouluviihtyvyyšnäkökulma:
Osallistavaa ja yhteisöllistä kuvataidekasvatusta tulisikin hyödyntää enemmän koulun toimintakulttuurissa